

ECKERÖ KOMMUN

KOMMUNDIREKTÖREN

KD2010-12

2010-02-23

Svensk Kärnbränslehantering AB
Box 250
101 24 STOCKHOLM

För kännedom: Ålands landskapsregering
Självstyrelsegården, Mariehamn
Finlands miljöministerium, Helsingfors

Utlåtande över miljökonsekvensbedömning för slutförvar av radioaktivt kärnavfall vid Forsmark, Östhammar, Sverige

Svensk Kärnbränslehantering AB har avgivit en preliminär miljökonsekvensbedömning (MKB) över lokaliseringen av ett slutförvar för högradioaktivt kärnbränsleavfall från svenska kärnkraftsreaktorer. Slutförvaret föreslås förläggas till bergrum utmed den svenska kustlinjen vid Forsmarks kärnkraftsstation i Östhammars kommun, Sverige, inte långt från den åländska territorialvattengränsen. Den totala deponin har beräknats inrymma 12.000 ton radioaktivt material och skall vara utbyggbar för större volymer.

I enlighet med den nordiska Esbo-konventionen har grannländer, också kommunala myndigheter, rätt att yttra sig över en verksamhet som kan antagas få miljöpåverkan med gränsöverskridande räckvidd.

Finlands miljöministerium har tidigare framställt synpunkter på förebyggande skydd mot risken för luftburen radioaktivitet. Ålands landskapsregering och Eckerö kommun i landskapet Åland har i tidigare sammanhang behandlat ärendet. Eckerö kommunfullmäktige har den 15 juni 2009 antagit ett utlåtande med anledning av svensk Kärnbränslehantering AB:s beslut att förlägga slutförvaret till Forsmark i Östhammars kommun, Sverige. Skrivelsen medföljer detta utlåtande i bilaga.

Miljökonsekvensbedömningen omfattar hela slutförvarssystemet, däribland mellanlagring, inkapsling och slutförvaring av använt kärnbränsle. Den slutliga miljökonsekvensbedömningen skall efter remissförfarandet och komplettering av ytterligare erforderliga handlingar såsom säkerhetsredovisningen, ingå i den dokumentation som ingår i ansökan om miljötillstånd för lokaliseringen av slutförvaret. Denna lokalisering prövas utifrån den svenska Miljöbalkens stadganden.

Det inkapslade kärnbränsleavfallet är avsett att placeras i bergrum c:a 470 meter under jord- och vattenytan vid Forsmarks reaktorstation i Östhammars kommun.

Eckerö kommun har tagit del av den preliminära MKB:n och avger följande utlåtande som främst utgår från 1 kap. 1 § i den svenska Miljöbalken som avser tryggheten av människors hälsa samt skydd för mark, vatten och fysisk miljö. Eckerö kommun önskar uppmärksamma den geografiska närheten mellan vald slutförvaringsplats och landskapet Åland.

Forsmarksområdet är klassificerat som varande av riksintresse för flera skilda verksamheter med inbyggda målkonflikter. Den av Östhammars kommun fastställda detaljplanen för Forsmark medger att platsen används för slutförvar av använt radioaktivt kärnbränsle. Området är sedan tidigare angivet som riksintresse för detta ändamål. Delar av området är också klassificerade som riksintresse för energiproduktion och en del av området är av riksintresse för naturvården. Hela området utgör dessutom riksintresse för hushållningsbestämmelserna för högexploaterade kuststräckor. Forsmarks bruk är av riksintresse för kulturmiljövården och både kuststräckan och vattenområdena vid Forsmark är angivna som varande av riksintresse för vindkraftsproduktion

Slutförvaret kommer att användas under en svindlande lång tid. Miljökonsekvensbedömningen måste väga in klimatologiska och geologiska förändringar under hundratals år. Det är givet att dagens föreställningsvärld och värdering av risker och påverkansfaktorer under denna tidsrymd är helt otillräckliga liksom de parameter vi kan använda oss av. En initial iakttagelse är därför att slutförvaret måste vara tillgängligt och åtkomligt för fysisk omflyttning i det fall platsen långsiktigt inte längre visar sig vara lämplig för ändamålet eller om avfallet kan destrueras eller omhändertagas (återvinnas) på annat sätt till följd av ny teknik.

Platsval har främst skett utifrån geologiska hänsynstaganden, d.v.s. bergmaterialet skall uppfylla krav på hållfasthet och värmeledningsförmåga, som förhindrar vatteninträngning genom sprickbildning sättningar och radioaktivt utläckage till luft, jord samt grund- och havsvatten. Anläggningen förutsätter också en fungerande driftledning, infrastruktur, kommunikationer och säkerhetsskydd.

Eckerö kommun konstaterar att Östersjön idag utgör en ett av världens mest miljöbelastade hav. Östersjön och dess marina miljö är högst sårbar för alla former av nedsmutsning med hänsyn till den låga omsättningsgraden av inströmmande salthavsvatten genom de danska sunden. Detta medför att Östersjön med ett medeldjup på 60 meter både absorberar och ackumulerar emissioner och toxicitet. Aktuella rapporter påvisar en fortsatt ökning av eutrofierande ämnen i delar av Östersjön, d.v.s. en fortgående försämring av vattenmiljön.

Den 26 oktober 2009 antog Europeiska Unionens Ministerråd en särskild strategi för Östersjön. Denna strategi understryker inte minst behovet av förebyggande miljöskyddsinsatser i havsområdet men också åtgärder för att främja folkhälsan och för att öka säkerhet och trygghet i kustländerna. Den Europeiska Unionen vidgår att Östersjön utgör ett av de mest förorenade havsområdena i världen. Aktiva miljöåtgärder och gränsöverskridande samarbete krävs för att minska föroreningar och övergödning liksom att förhindra nya och ytterligare utsläpp av olja och andra giftiga och skadliga ämnen.

För Ålands vidkommande är Östersjön en grundläggande vikt för bevarandet av landskapets maritima kultur och karaktär, för turism, rekreation och näringspolitik. Den radioaktiva kontaminationen av Östersjön har redan nått en omfattning som är oroväckande och en av de högsta registrerade bland världens hav.

Fällning av radioaktivitet från kärnvapenprov, reaktorhaveriet i Tjernobyl, från illegal dumpning och tillförsel av kylvatten från kärnkraftsreaktorer spelar härvidlag sin roll jämsides andra emissioner från tätbefolkade och industriellt utvecklade tillrinningsområden i de nio kustländer med ca 80 miljoner invånare som har Östersjön som recipient.

Eckerö kommun avstyrker varje form av slutförvaringsplats som förläggs under havsytan eller i kustnära områden.

De långsiktiga riskerna för eventuell kontamination av vattenmiljön kan inte uteslutas eller negligeras. MKB:n anför också reella behov av förstärkande stabilitetsåtgärder förorsakade av den bergsspänning som utmärker berggrunden i Forsmark. Denna bergsspänning är väsentligt högre än vad som är normalt i den svenska berggrunden, och vid alternativplatsen. Ytberget i Forsmark är ned till hundra meters djup också uppsprucket "och kan vara kraftigt vattenförande" enligt SKB:s tidigare rapport om slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark – underlag och motiv för platsval 2009-06-04. Miljölagstiftningens allmänna försiktighetsmått medför att inlandsbaserad förläggning måste te sig mer fördelaktig ur åtgärdssynpunkt. Värdet av den lokala opinionsmässiga acceptans som ingått i de riktgivande kriterierna för val av slutförvaringsplats, torde sakna relevans under de tidsrymder som MKB:n omsluter. MKB:n måste därför kunna kritiserats för att inte ha varit öppen eller förutsättningslös på denna punkt.

Eckerö kommun noterar avslutningsvis att valet av Forsmark för slutförvaret nödvändiggör omfattande, regelmässiga sjötransporter av kärnbränsleavfall från inkapslingsanläggningen i Simpevarp och dess hamn till Forsmarks hamn.

Svensk Kärnbränslehantering Ab har anfört ökade kostnader för val av Forsmark jämfört med de terminalfordonstransporter som är tillfyllest i Oskarshamn, men utredningarna behandlar ej specifikt eller sakkunnigt den anslutande riskbilden till sjöss. Eckerö kommun önskar därför tillfoga att fartygstransporterna med kärnbränsleavfallet är avsedda att fraktas genom en av Östersjöns mest intensiva trafikkorridorer väster om Ålands kust. Trafikintensiteten i sig samt hanteringen av kärnbränsleavfall vid lastning och lossning samt under transport, medför ytterligare risker för den maritima miljön till följd av kollisioner och andra olyckor, kapningar, terroristangrepp eller vårdslöshet. Vidare tillkommer fördyrande skadeförebyggande åtgärder liksom de eventuella bärgningsinsatser som kan påkallas.

Det förtjänar att påpekas att möjligheterna att eliminera, eller begränsa spridning och lagring av radioaktivitet när den väl nått en vattenbassäng är obefintliga jämfört med exempelvis sanering av oljeutsläpp. Riskerna för ytterligare exponering av radioaktiv kontamination som kan hota såväl människors hälsa som den marina miljön i de överlag tätbefolkade kustnära Östersjölandskapen, måste därför tagas på största allvar.

Rune Söderlund
Kommunstyrelsens ordförande

Jörgen Lundqvist
Kommundirektör